

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 24 czerwca 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Zbliżanie ustawodawstw — Naturalne wody mineralne — Dyrektywa 2009/54/WE — Artykuł 8 ust. 2 — Załącznik I — Zakaz wprowadzania do obrotu „naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła” pod wieloma oznaczeniami handlowymi —
Pojęcie

W sprawie C-207/14

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Vrhovno sodišče (Słowenia) postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 25 kwietnia 2014 r., w postępowaniu:

Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o.,

przeciwko

Republika Slovenija,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: M. Ilešič, prezes izby, K. Lenaerts, wiceprezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, A. Ó Caoimh, E. Jarašiūnas (sprawozdawca) i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: M. Aleksejev, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 4 marca 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Hotel Sava Rogaška, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o. przez I. Dobravc Tatalovič oraz M. Kača, odvetnika,
- w imieniu rządu słoweńskiego przez A. Vran oraz N. Pintar Gosencę, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz S. Šindelkovą, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu greckiego przez I. Chalkiasa, E. Leftheriotou oraz A.E. Vasilopoulou, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: słoweński.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez S. Grünheid, E. Manhaeve'a oraz M. Žebrego, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 kwietnia 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/54/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych (Dz.U. L 164, s. 45).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Hotel Sava Rogaska, gostinstvo, turizem in storitve, d.o.o. (zwanym dalej „HSR”) a Republika Slovenija (państwem słoweńskim), reprezentowanym przez ministerstwo rolnictwa i środowiska (zwane dalej „ministerstwem”), dotyczącego odmowy uznania przez to ministerstwo oznaczenia handlowego, którego HSR zamierza używać w odniesieniu do naturalnej wody mineralnej.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 2009/54

- 3 Zgodnie z motywami 5, 7 i 9 dyrektywy 2009/54:

„(5) Podstawowymi celami wszelkich norm dotyczących wód mineralnych powinny być ochrona zdrowia konsumentów, zapobieganie wprowadzaniu konsumentów w błąd i zapewnienie uczciwego handlu.

[...]

(7) Należy podjąć starania w celu zapewnienia, aby naturalne wody mineralne utrzymywały w obrocie określone cechy, które były podstawą uznania tych wód za naturalne wody mineralne [...].

[...]

(9) Włączenie deklaracji o składzie analitycznym naturalnych wód mineralnych powinno być obowiązkowe w celu zagwarantowania, iż konsumenci są o tym poinformowani”.

- 4 Artykuł 1 ust. 1 tej dyrektywy stanowi:

„Niniejsza dyrektywa dotyczy wód wydobywanych z ziemi państwa członkowskiego i uznanych przez właściwe organy tego państwa członkowskiego za naturalne wody mineralne, odpowiadające wymogom załącznika I sekcja I”.

- 5 Artykuł 4 wspomnianej dyrektywy wymienia procesy, których naturalna woda mineralna, w stanie u źródła, może lub nie może być przedmiotem. A zatem art. 4 ust. 1 lit. a)–c) stanowi, że procesy, które określa, mogą być stosowane wyłącznie, „o ile proces[y] taki[e] nie zmienia[ją] składu wody w odniesieniu do podstawowych składników, które nadają tej wodzie jej charakterystyczne właściwości”.
- 6 Artykuł 6 dyrektywy 2009/54 wymaga, by każdy pojemnik używany do pakowania naturalnych wód mineralnych został wyposażony w zamknięcie przewidziane dla uniknięcia wszelkiej możliwości zafałszowania lub skażenia.
- 7 Artykuł 7 ust. 2 tej dyrektywy stanowi:
„Etykiety naturalnych wód mineralnych muszą [...] zawierać następujące informacje:
a) deklarację o składzie analitycznym, wymieniającą składniki charakterystyczne;
b) miejsc[e], gdzie odbywa się wydobywanie ze źródła oraz jego nazw[ę];
[...]”.
- 8 Artykuł 8 wspomnianej dyrektywy uściśla:
„1. Nazwa lokalizacji, osady lub miejscowości może znaleźć się na druku [oznaczenia] handlowego, pod warunkiem że odnosi się do naturalnej wody mineralnej, która jest wydobywana ze źródła w miejscu wskazanym przez to [oznaczenie] handlowe i pod warunkiem że nie wprowadza przez to w błąd co do miejsca wydobywania ze źródła.
2. Zabrania się wprowadzenia do obrotu pod wieloma [oznaczeniami] handlowymi naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła.
3. Jeżeli etykiety lub napisy umieszczone na pojemnikach, w których naturalne wody mineralne oferowane są do sprzedaży, zawierają [oznaczenie] handlowe różne od nazwy źródła lub wydobywania, to określenie tego miejsca wydobywania lub nazwa źródła muszą być naniesione czcionką, której wysokość i szerokość stanowi co najmniej 1,5 wysokości i szerokości największej czcionki użytej w tym [oznaczeniu] handlowym.
Akapit pierwszy ma zastosowanie z niezbędnymi zmianami i w takim samym celu w zakresie wagi nazwy źródła lub miejsca wydobywania, w odniesieniu do [oznaczenia] handlowego używanego w reklamie naturalnych wód mineralnych w każdej jej formie”.
- 9 Artykuł 12 lit. a) i b) dyrektywy 2009/54 uściśla, że Komisja Europejska przyjmuje odpowiednio następujące środki: limity stężenia składników naturalnych wód mineralnych; wszelkie niezbędne przepisy dotyczące wskazywania na etykiecie wysokiego poziomu stężenia niektórych składników.
- 10 Załącznik I do tej dyrektywy w sekcji I, zatytułowanej „Definicja”, zawiera następujące punkty:
„1. »Naturalna woda mineralna« oznacza wodę bezpieczną dla zdrowia pod względem mikrobiologicznym, w rozumieniu art. 5, pochodzącą ze złoża podziemnego lub [z] poziomu wodonośnego i wydobywaną z [tego źródła z jednego ujęcia naturalnego lub wierconego lub z kilku ujęć naturalnych lub wierconych].

Naturalna woda mineralna wyraźnie odróżnia się od zwyczajnej wody pitnej przez:

a) swoją naturę, charakteryzującą się zawartością składników mineralnych, pierwiastków śladowych lub innych składników, a w niektórych przypadkach, określonymi skutkami oddziaływania;

b) swoją pierwotną czystość,

przy czym właściwości te związane z podziemnym pochodzeniem tej wody [...] muszą być zachowane w formie nienaruszonej.

2. Właściwości, o których mowa w pkt 1, które mogą nadać naturalnej wodzie mineralnej właściwości korzystne dla zdrowia, są oceniane:

a) pod względem:

(i) geologicznym i hydrologicznym;

(ii) fizycznym, chemicznym i fizyko-chemicznym;

(iii) mikrobiologicznym;

(iv) w razie potrzeby, farmakologicznym, fizjologicznym i klinicznym;

b) zgodnie z kryteriami określonymi w sekcji II;

[...]

3. Skład, temperatura i inne podstawowe właściwości naturalnej wody mineralnej pozostają stałe w granicach naturalnych fluktuacji; w szczególności właściwości te nie podlegają zmianom w związku z ilością [wody pobieranej] z ujęcia.

[...]”.

11 Sekcja II tego załącznika, zatytułowana „Wymogi i kryteria dla stosowania definicji”, wymienia wymogi i kryteria stosowane w odniesieniu do badań geologicznych i hydrologicznych, fizycznych, chemicznych i fizyko-chemicznych, mikrobiologicznych, a także klinicznych i farmakologicznych, które zgodnie z pkt 2 lit. b) sekcji I wspomnianego załącznika muszą zostać zrealizowane, aby dokonać oceny wskazanych w sekcji I pkt 1 właściwości naturalnej wody mineralnej.

12 W załączniku II do dyrektywy 2009/54, zatytułowanym „Warunki wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych”, w pkt 2 uściślono, że „[u]rządzenia przeznaczone do wydobywania [naturalnej wody mineralnej] są wykonane w sposób [...] pozwalający zachować właściwości odpowiadające kwalifikacji, jaką woda przedstawia u źródła”.

Dyrektywa 2000/60

- 13 Artykuł 1 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 15, t. 5, s. 275) stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- a) zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych [...], ekosystemów lądowych i terenów podmokłych [...];
- b) promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- c) dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego [...];
- d) zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczeniu; oraz
- e) przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz,

a przez to przyczyniają się do:

- zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego i sprawiedliwego korzystania z wód,
- znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
- ochrony wód terytorialnych i morskich, oraz
- osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczeniu środowiska morskiego [...].”

- 14 Zgodnie z art. 2 tej dyrektywy:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

[...]

- 11) »warstwa wodonośna« oznacza podpowierzchniową warstwę lub warstwy skał lub inny poziom geologiczny o wystarczającej porowatości i przepuszczalności, które umożliwiają znaczący przepływ wód podziemnych lub pobór znaczących ilości wód podziemnych;
- 12) »część wód podziemnych« oznacza określoną objętość wód podziemnych występującą w obrębie warstwy wodonośnej lub zespołu warstw wodonośnych;

[...]”.

Prawo słoweńskie

- 15 Dyrektywa Rady 80/777/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich w zakresie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych (Dz.U. L 229, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 13, t. 6, s. 50), w znowelizowanym brzmieniu – obecnie zastąpiona dyrektywą 2009/54 – została transponowana do prawa słoweńskiego między innymi przez Pravilnik o naravni mineralni vodi, izvirski vodi in namizni vodi (rozporządzeniem w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródłanych i wód stołowych, Uradni list RS, nr 50/04, 75/05, 45/08; zwanym dalej „rozporządzeniem”).
- 16 Artykuł 4 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że wodą mineralną jest woda, która oprócz określonych wymogów mikrobiologicznych, spełnia między innymi przesłankę, iż pochodzi ze złoża podziemnego lub z poziomu wodonośnego chronionego przed wszelkimi możliwymi zanieczyszczeniami oraz jest wydobywana ze źródła z jednego ujęcia naturalnego lub wierconego lub z kilku ujęć naturalnych lub wierconych. Artykuł 12 ust. 4 wspomnianego rozporządzenia stanowi, że naturalna woda mineralna pochodząca z jednego i tego samego źródła może być oznaczana w obrocie wyłącznie jednym oznaczeniem handlowym.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 17 Z przedstawionych Trybunałowi akt sprawy wynika, że w dniu 18 lipca 2011 r. HSR złożył do ministerstwa wnioski o uznanie w Słowenii oznaczenia handlowego „ROI Roitschocrene” dla naturalnej wody mineralnej czerpanej z ujęcia RgS-2/88.
- 18 Decyzją z dnia 26 lutego 2012 r. ministerstwo oddaliło ten wniosek ze względu na to, że zgodnie z art. 12 ust. 4 rozporządzenia i art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54 naturalna woda mineralna pochodząca z jednego i tego samego źródła może być wprowadzana do obrotu wyłącznie pod jednym oznaczeniem handlowym oraz że naturalna woda mineralna czerpana z tej samej warstwy wodonośnej co rozpatrywana woda, ale z innego ujęcia, zwanego V-3/66-70, decyzją z dnia 3 lipca 2001 r. została już uznana za naturalną wodę mineralną o oznaczeniu handlowym „Donat Mg” i jako taka została wprowadzona do obrotu.
- 19 HSR wniósł do Upravno sodišče Republike Slovenije (sądu administracyjnego Republiki Słowenii) skargę mającą na celu stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 26 lutego 2012 r., podnosząc, po pierwsze, że z ujęcia RgS-2/88 nie jest ujmowana taka sama woda jak z ujęcia V-3/66-70 oraz, po drugie, że należy odróżnić pojęcie „źródła” od pojęcia „warstwy wodonośnej”. Jako że skarga ta została oddalona, HSR wniósł skargę kasacyjną do sądu odsyłającego, wskazując w szczególności, iż Upravno sodišče Republike Slovenije dokonał błędnej wykładni pojęcia „źródła” zawartego w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54.
- 20 Po przypomnieniu, że jest związany dokonany w pierwszej instancji ustaleniem okoliczności faktycznych, Vrhovno sodišče (sąd najwyższy) wskazał, iż z okoliczności tych wynika przede wszystkim, że ujęcia V-3/66-70 i RgS-2/88 korzystają z tego samego złoża podziemnego lub z tego samego poziomu wodonośnego oraz uściślił w tym względzie, iż pojęcie „wspólnego złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego” jest rozumiane jako oznaczające „część wód pochodzącą z tej samej warstwy wodonośnej”. Następnie wskazał, że w decyzji z dnia 3 lipca 2001 r. ministerstwo uznało wodę czerpaną z ujęć RgS-2/88 i V-3/66-70 za naturalną wodę mineralną o oznaczeniu handlowym „Donat Mg”, mimo że uprawniona na mocy owej decyzji spółka, a mianowicie Droga Kolinska d.d., nie posiada żadnej koncesji na używanie wody czerpanej z ujęcia RgS-2/88 – ponieważ zgodnie z kolejną decyzją z dnia 14 lutego 2008 r. koncesja ta należy do HSR – i że w konsekwencji Droga Kolinska d.d. nie może wprowadzić tej wody do obrotu pod oznaczeniem handlowym „Donat Mg”. Wreszcie Vrhovno sodišče wskazuje, że naturalna woda mineralna Donat Mg jest wpisana do

rejestrzu uznanych w Słowenii naturalnych wód mineralnych oraz do wykazu uznanych przez państwa członkowskie naturalnych wód mineralnych (Dz.U. 2013, C 95, s. 38), a wskazanym źródłem jest źródło Donat.

- 21 Sąd odsyłający, stwierdziwszy brak orzecznictwa Trybunału w tej dziedzinie, dąży do ustalenia wykładni wymienionego w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54 wyrażenia „naturalna woda mineralna pochodząca z jednego i tego samego źródła”. Zauważa on, że używany wielokrotnie w tej dyrektywie termin „źródło” nie został w niej zdefiniowany. Ze względu na rozbieżności istniejące między poszczególnymi wersjami językowymi definicji naturalnej wody mineralnej zawartymi w sekcji I pkt 1 załącznika I do wspomnianej dyrektywy wykładni tego wyrażenia można dokonać na wiele sposobów. Jeśli nadrzędnym celem jest zapobieżenie wprowadzeniu konsumenta w błąd, pojęcie „z jednego i tego samego źródła” należałoby rozumieć jako „z tego samego ujęcia”, ponieważ zdaniem sądu odsyłającego wyłącznie woda czerpana z tego samego ujęcia może posiadać taki sam skład chemiczny i mikrobiologiczny. Jednakże możliwe jest również przyjęcie szerszej wykładni, zgodnie z którą chodzi o wodę czerpaną z wielu ujęć posiadających wspólną warstwę wodonośną w rozumieniu art. 2 pkt 11 dyrektywy 2000/60, a nawet o wodę, która stanowi część tej samej części wód podziemnych w rozumieniu pkt 12 tegoż przepisu.
- 22 W tych okolicznościach Vrhovno sodišče postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 8 ust. 2 dyrektywy [2009/54] należy interpretować w ten sposób, że »naturalna woda mineralna pochodząca z jednego i tego samego źródła«:
- a) oznacza wodę pochodzącą z jednego i tego samego ujęcia, ale nie wodę czerpaną z innych ujęć, mimo iż chodzi o wodę mającą źródło w tej samej warstwie wodonośnej tej samej części wód podziemnych zgodnie z definicją pojęć »warstwy wodonośnej« i »części wód podziemnych«, zawartą w dyrektywie [2000/60];
 - b) oznacza wodę pochodzącą z jednego i tego samego ujęcia, ale nie wodę czerpaną z innych ujęć, mimo iż chodzi o wodę mającą źródło w tej samej warstwie wodonośnej tej samej części wód podziemnych zgodnie z definicją pojęć »warstwy wodonośnej« i »części wód podziemnych«, zawartą w dyrektywie [2000/60], mając na uwadze, że w tej definicji należy uwzględnić okoliczności takie jak odległość między ujęciami, głębokość ujęć, szczególną jakość wody pochodzącej z jednego ujęcia (np. skład chemiczny i mikrobiologiczny), połączenia wodne między ujęciami, granice warstwy wodonośnej;
 - c) oznacza każdą wodę mającą źródło w tej samej warstwie wodonośnej tej samej części wód podziemnych zgodnie z definicją pojęć »warstwy wodonośnej« i »części wód podziemnych« zawartą w dyrektywie [2000/60], bez względu na to, że wypływa na powierzchnię z wielu ujęć;
 - d) oznacza każdą wodę mającą źródło w tej samej warstwie wodonośnej tej samej części wód podziemnych zgodnie z definicją pojęć »warstwy wodonośnej« i »części wód podziemnych«, zawartą w dyrektywie [2000/60], bez względu na to, że wypływa na powierzchnię z wielu ujęć, mając na uwadze, że w tej definicji należy uwzględnić okoliczności takie jak odległość między ujęciami, głębokość ujęć, szczególną jakość wody pochodzącej z jednego ujęcia (np. skład chemiczny i mikrobiologiczny), połączenia wodne między ujęciami, granice warstwy wodonośnej?

- 2) Jeżeli żadna z proponowanych odpowiedzi na pytanie pierwsze nie jest prawidłowa, czy interpretacja pojęcia »naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła« powinna być oparta na okolicznościach takich jak odległość między ujęciami, ich głębokość, szczególnie jakość wody pochodzącej z jednego ujęcia (jako skład chemiczny i mikrobiologiczny), połączenia wodne między ujęciami, granice warstwy wodonośnej?».

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 23 Poprzez swoje dwa pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, w jaki sposób należy interpretować zawarte w art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54 pojęcie „naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła”.
- 24 Zgodnie z tym przepisem „[z]abrania się wprowadzenia do obrotu pod wieloma [oznaczeniami] handlowymi naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła”. O ile sekcja I pkt 1 akapit pierwszy załącznika I do tej dyrektywy określa „naturalną wodę mineralną” jako „wodę bezpieczną dla zdrowia pod względem mikrobiologicznym [...] pochodzącą ze złoża podziemnego lub [z] poziomu wodonośnego i wydobywaną z [tego źródła z jednego ujęcia naturalnego lub wierconego lub z kilku ujęć naturalnych lub wierconych]”, o tyle żaden przepis wspomnianej dyrektywy nie uściśla wyraźnie, co należy rozumieć przez termin „źródło” lub przez wyrażenie „pochodząca z jednego i tego samego źródła”.
- 25 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału ustalenie znaczenia i zakresu pojęć, których definicji prawo Unii nie zawiera, powinno być dokonywane zgodnie z ich zwykłym znaczeniem w języku potocznym, przy jednoczesnym uwzględnieniu kontekstu, w którym są one użyte, i celów uregulowania, którego są częścią (wyroki: *easyCar*, C-336/03, EU:C:2005:150, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo; a także *Partena*, C-137/11, EU:C:2012:593, pkt 56).
- 26 Wykładnia przepisu prawa Unii wymaga ponadto porównania jego wersji językowych (wyroki: *Cilfit i in.*, 283/81, EU:C:1982:335, pkt 18; a także *Hiszpania/Rada*, C-36/98, EU:C:2001:64, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo). W wypadku wystąpienia rozbieżności między różnymi wersjami językowymi sporny przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego jest częścią (wyroki: *Bouchereau*, 30/77, EU:C:1977:172, pkt 14; a także *Brey*, C-140/12, EU:C:2013:565, pkt 74 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 W niniejszym wypadku ani zwykle znaczenie terminu „źródło”, który można rozumieć zarówno jako miejsce ujmowania wody, jak i ogólniejsze pochodzenie wody, ani porównanie poszczególnych wersji językowych art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54 lub zawartej w załączniku I do tej dyrektywy definicji naturalnej wody mineralnej nie pozwalają na usunięcie wątpliwości sądu odsyłającego dotyczących sposobu wykładni pojęcia „źródła” i zakresu wyrażenia „pochodząca z jednego i tego samego źródła” w rozumieniu wspomnianego art. 8 ust. 2. W szczególności, jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 33 i 34 opinii, porównanie poszczególnych wersji językowych tej definicji nie pozwala określić, czy pojęcie to odnosi się do podziemnego pochodzenia rozpatrywanej wody, czy też raczej do obszaru, z którego, lub miejsca, w którym woda tryska na powierzchnię.
- 28 Aby dokonać wykładni, o której dokonanie wniesiono, należy zatem rozważyć kontekst, w który wpisuje się art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54, a także szerzej ogólną systematykę oraz cel tej dyrektywy.
- 29 W tym względzie, o ile wskazana w sekcji I pkt 1 akapit pierwszy załącznika I do dyrektywy 2009/54 definicja naturalnej wody mineralnej nie pozwala sama w sobie wyjaśnić zakresu pojęcia „źródła” ani tego, co należy rozumieć przez wyrażenie „pochodząca z jednego i tego samego źródła” w rozumieniu art. 8 ust. 2 tej dyrektywy, o tyle można jednak wywieść z brzmienia tej definicji, że pojęcie „źródła” nie może być utożsamiane z pojęciem „złoża podziemnego lub poziomu wodonośnego” w zakresie, w jakim brzmienie to wyraźnie rozróżnia te dwa pojęcia. W tym kontekście, uwzględnivszy wspomniane

brzmienie, aby naturalna woda mineralna mogła zostać uznana za „pochodzącą z jednego i tego samego źródła”, niezbędne jest, aby pochodziła ona z jednego i tego samego złoża podziemnego lub z jednego i tego samego poziomu wodonośnego.

- 30 Z owego brzmienia można także wywieść, że pojęcia „źródła” nie można również utożsamiać z pojęciem „ujęcia” – jak twierdzi HSR – ponieważ rzeczony brzmienie wyraźnie uściśla, iż wydobycie ze źródła może być dokonywane „[z jednego ujęcia naturalnego lub wierconego lub z kilku ujęć naturalnych lub wierconych]”. Natomiast z powyższego wynika, że na uznanie, czy chodzi o naturalną wodę mineralną „pochodzącą z jednego i tego samego źródła” w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54, nie ma wpływu okoliczność, że jest ona wydobywana z jednego ujęcia czy też z wielu ujęć.
- 31 Jednak, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 48 opinii, fakt, iż naturalna woda mineralna pochodzi z tego samego złoża podziemnego lub z tego samego poziomu wodonośnego, jest warunkiem koniecznym, ale niewystarczającym, aby uznać, że woda ta pochodzi z jednego i tego samego źródła w rozumieniu art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54. Należy bowiem wskazać, że wspomniana w pkt 24 niniejszego wyroku definicja naturalnej wody mineralnej została uzupełniona w akapicie drugim, w którym uściślono, że „[n]aturalna woda mineralna wyraźnie odróżnia się od zwyczajnej wody pitnej [...] przez swoją naturę, charakteryzującą się zawartością składników mineralnych, pierwiastków śladowych lub innych składników, a w niektórych przypadkach – określonymi skutkami oddziaływania [oraz przez] swoją pierwotną czystość, przy czym właściwości te związane z podziemnym pochodzeniem tej wody [...] muszą być zachowane w formie nienaruszonej”. Z uwagi na to, iż naturalną wodę mineralną zdefiniowano w ten sposób także w odniesieniu do jej składu, należy stwierdzić, że właściwości naturalnej wody mineralnej odgrywają decydującą rolę w ramach identyfikacji tej wody.
- 32 Ponadto należy przypomnieć, że art. 8 dyrektywy 2009/54 nie tylko określa w ust. 2 zakaz wprowadzania do obrotu pod wieloma oznaczeniami handlowymi naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła, lecz także w ust. 1 stanowi, iż nazwa lokalizacji, osady lub miejscowości może znaleźć się na druku oznaczenia handlowego, pod warunkiem że odnosi się do naturalnej wody mineralnej, która jest wydobywana ze źródła w miejscu wskazanym przez to oznaczenie handlowe i pod warunkiem, że nie wprowadza przez to w błąd co do miejsca wydobywania ze źródła. Artykuł 8 ust. 3 reguluje ponadto etykietowanie i reklamę naturalnej wody mineralnej, gdy wskazano na niej oznaczenie handlowe, które różni się od nazwy źródła lub miejsca wydobywania ze źródła, wymagając, aby wówczas wskazanie tego miejsca wydobywania lub nazwa źródła zostały umieszczone „czcionką, której wysokość i szerokość stanowi co najmniej 1,5 wysokości i szerokości największej czcionki użytej w tym [oznaczeniu] handlowym”.
- 33 Artykuł 8 dyrektywy 2009/54 ogólnie ma zatem na celu zagwarantowanie, że w każdym wypadku podczas zakupu wody nazwa źródła naturalnej wody mineralnej lub wskazanie miejsca jej wydobywania pozwoli konsumentowi na niedwuznaczne zidentyfikowanie pochodzenia rozpatrywanej wody oraz, dzięki tej nazwie lub temu wskazaniu, odróżnienie danej naturalnej wody mineralnej od każdej innej naturalnej wody mineralnej. Zgodnie z tym przepisem albo owo oznaczenie handlowe przyjmuje bowiem nazwę źródła lub miejsce wydobywania i może wówczas być używane jako takie w celu identyfikacji rozpatrywanej wody, albo owo oznaczenie handlowe różni się od tej nazwy lub tego miejsca i wspomniana nazwa musi wówczas zostać umieszczona – lub wskazanie wspomnianego miejsca musi wówczas zostać umieszczone – na etykiecie i w reklamie za pomocą czcionki większej niż używana dla wskazania oznaczenia handlowego. A zatem w ramach identyfikacji naturalnej wody mineralnej przepis ten przyznaje decydującą rolę nazwie źródła naturalnej wody mineralnej lub w danym wypadku – wskazaniu miejsca jej wydobywania.
- 34 Znaczenie przywiązywane w ramach identyfikacji naturalnej wody mineralnej do nazwy źródła i do miejsca wydobywania ze źródła wynika także z art. 7 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2009/54, który stanowi, że etykiety naturalnych wód mineralnych obligatoryjnie muszą zawierać wskazanie miejsca, gdzie odbywa się wydobycie ze źródła oraz jego nazwy.

- 35 Otóż ze względu na to, że nazwa źródła naturalnej wody mineralnej odgrywa rozstrzygającą rolę w ramach identyfikacji tej wody przez konsumentów oraz że identyfikacji danej naturalnej wody mineralnej dokonuje się – jak stwierdzono to w pkt 31 niniejszego wyroku – zasadniczo w świetle jej właściwości, to właśnie właściwości naturalnej wody mineralnej koniecznie określają w istocie tożsamość źródła, z którego woda ta pochodzi. A zatem pojęcie naturalnej wody mineralnej „pochodzącej z jednego i tego samego źródła” należy w istocie rozumieć jako odnoszące się do naturalnej wody mineralnej, która nie tylko pochodzi z jednego i tego samego złoża podziemnego lub z jednego i tego samego poziomu wodonośnego, lecz ponadto posiada takie same właściwości.
- 36 Po pierwsze, taki sposób wykładni znajduje oparcie w ogólnej systematyce dyrektywy 2009/54. Lektura całej tej dyrektywy potwierdza bowiem decydującą rolę przypisaną w ramach jej stosowania właściwościom naturalnych wód mineralnych.
- 37 W tym względzie można w szczególności wspomnieć o art. 4 dyrektywy 2009/54, który reguluje procesy, jakim może zostać poddana naturalna woda mineralna w stanie u źródła, oraz zezwala na procesy, których wykaz zawarto w art. 4 ust. 1 lit. a)–c), wyłącznie „o ile proces[y] taki[e] nie zmienia[ją] składu wody w odniesieniu do podstawowych składników, które nadają tej wodzie jej charakterystyczne właściwości”, a także o art. 6 wspomnianej dyrektywy, który – wymagając, by każdy pojemnik używany do pakowania był wyposażony w zamknięcie przewidziane dla uniknięcia wszelkiej możliwości zafalszowania lub skażenia naturalnej wody mineralnej – zapewnia, że właściwości jakościowe i sanitarne naturalnej wody mineralnej są zachowane podczas całego toku produkcji oraz wprowadzania do obrotu.
- 38 Można także wskazać na art. 7 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2009/54, który stanowi, że etykiety naturalnych wód mineralnych muszą zawierać „deklarację o składzie analitycznym wymieniającą składniki charakterystyczne” rozpatrywanej wody, oraz na art. 12 lit. a) i b) tej dyrektywy, zgodnie z którym Komisja przyjmuje limity stężenia składników naturalnych wód mineralnych oraz wszelkie niezbędne przepisy dotyczące wskazywania na etykiecie wysokiego poziomu stężenia niektórych składników, lub ponadto na załącznik II do wspomnianej dyrektywy, w którym w pkt 2 uściślono, że urzędnicy przeznaczeni do wydobywania naturalnej wody mineralnej są wykonani w sposób pozwalający w szczególności „zachować właściwości odpowiadające kwalifikacji, jaką woda przedstawia u źródła”.
- 39 Po drugie, przedstawiona w pkt 35 niniejszego wyroku wykładnia jest jedyną mogącą zapewnić realizację zamierzonych przez dyrektywę 2009/54 celów.
- 40 W tym względzie zgodnie z motywem 5 dyrektywy 2009/54 podstawowymi celami wszelkich norm dotyczących wód mineralnych powinny być ochrona zdrowia konsumentów, zapobieganie wprowadzaniu konsumentów w błąd i zapewnienie uczciwego handlu. Podobnie motyw 7 tej dyrektywy stanowi, że należy podjąć starania w celu zapewnienia, aby naturalne wody mineralne utrzymywały w obrocie określone cechy, które były podstawą uznania tych wód za naturalne wody mineralne, a w motywie 9 uściślono, że włączenie deklaracji o składzie analitycznym naturalnych wód mineralnych powinno być obowiązkowe w celu zagwarantowania, iż konsumenci są o tym poinformowani.
- 41 Otóż, uwzględnwszy stwierdzenia dokonane w pkt 29–35 niniejszego wyroku, ze względu na to, że oznaczenie handlowe naturalnej wody mineralnej jest koniecznie związane z właściwościami tej wody, konsumenci zostaliby wprowadzeni w błąd i nie mogliby dokonać świadomego wyboru w odniesieniu do ewentualnych właściwości naturalnej wody mineralnej w zakresie ochrony zdrowia, gdyby możliwa była sprzedaż naturalnych wód mineralnych o takim samym pochodzeniu i posiadających takie same właściwości pod różnymi oznaczeniami handlowymi.
- 42 Ponadto w załączniku I do dyrektywy 2009/54 wskazano, jakie właściwości są istotne dla identyfikacji naturalnej wody mineralnej, a mianowicie w szczególności zawartość składników mineralnych, pierwiastków śladowych lub innych składników, a także płaszczyzny, na których, oraz kryteria, zgodnie

z którymi należy dokonywać oceny tych właściwości. Kryteria te wymieniono w sekcji II załącznika I, z której wynika między innymi, że dla celów analiz geologicznych i hydrologicznych wymaga się w szczególności przedstawienia dokładnego położenia ujęcia, a także hydrogeologicznej stratygrafii złoża, a badania fizyczne, chemiczne i fizyko-chemiczne, które należy zrealizować, określają w szczególności związki istniejące między naturą terenu a naturą i rodzajem minerałów w wodzie. We wspomnianym załączniku uściślono także, że „[s]kład, temperatura i inne podstawowe właściwości naturalnej wody mineralnej pozostają stałe w granicach naturalnych fluktuacji”.

- 43 W tym względzie dla celów oceny wspomnianych właściwości i następnie wykładni art. 8 ust. 2 dyrektywy 2009/54 nie należy odwoływać się do pojęć „warstwy wodonośnej” ani „części wód podziemnych” zawartych w dyrektywie 2000/60. Z art. 1 tej ostatniej dyrektywy oraz z orzecznictwa Trybunału wynika bowiem (zob. podobnie wyroki: Komisja/Luksemburg, C-32/05, EU:C:2006:749, pkt 41; Komisja/Niemcy, C-525/12, EU:C:2014:2202, pkt 50), że cele dyrektywy 2000/60 różnią się od celów dyrektywy 2009/54. O ile bowiem pierwsza z nich realizuje zasadniczo cele związane z ochroną środowiska, o tyle druga ma na celu ochronę zdrowia konsumentów oraz zapobieganie wprowadzaniu ich w błąd, a także zapewnienie lojalności transakcji handlowych. W konsekwencji przepisów dyrektywy 2000/60 nie można uznać za istotne dla celów wykładni, o której dokonanie wniesiono w niniejszej sprawie (zob. analogicznie wyrok Møller, C-585/10, EU:C:2011:847, pkt 37).
- 44 Wyłącznie w świetle przepisów dyrektywy 2009/54 można zatem określać, czy dana naturalna woda mineralna „pochodzi z jednego i tego samego źródła” w rozumieniu art. 8 ust. 2 tej dyrektywy.
- 45 Ze wszystkich powyższych rozważań wynika, iż ze względu na wskazaną w załączniku I do dyrektywy 2009/54 definicję naturalnej wody mineralnej, ogólną systematykę tej dyrektywy, a także zamierzony przez tę dyrektywę cel, na przedstawione pytania należy udzielić odpowiedzi, że pojęcie „naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła” zawarte w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że oznacza ono naturalną wodę mineralną wydobywaną z jednego lub z wielu ujęć naturalnych lub wierconych, która pochodzi z jednego i tego samego złoża podziemnego lub z jednego i tego samego poziomu wodonośnego, jeśli w świetle kryteriów wskazanych w załączniku I do wspomnianej dyrektywy we wszystkich tych ujęciach naturalnych lub wierconych woda ta posiada identyczne właściwości pozostające stałe w granicach naturalnych fluktuacji.

W przedmiocie kosztów

- 46 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Pojęcie „naturalnej wody mineralnej pochodzącej z jednego i tego samego źródła” zawarte w art. 8 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/54/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. w sprawie wydobywania i wprowadzania do obrotu naturalnych wód mineralnych należy interpretować w ten sposób, że oznacza ono naturalną wodę mineralną wydobywaną z jednego lub z wielu ujęć naturalnych lub wierconych, która pochodzi z jednego i tego samego złoża podziemnego lub z jednego i tego samego poziomu wodonośnego, jeśli w świetle kryteriów wskazanych w załączniku I do wspomnianej dyrektywy we wszystkich tych ujęciach naturalnych lub wierconych woda ta posiada identyczne właściwości pozostające stałe w granicach naturalnych fluktuacji.

Podpisy